

Urbanization and settlement systems: international perspectives. Ed. by L. S. Bourne, R. Sinclair, K. Dziewoński.

Oxford University Press, Oxford 1984. VI, 475 s., ill. 24 cm. GBP 25.-.

Bogen indeholder 22 artikler om bysystemet i en række lande indledt af en kortfattet introduktion. Redaktionen af bogen omfatter en sortering af disse mange artikler efter region, men ikke noget standardiseringsforsøg. Det bliver læserens sag at sammenligne udviklingsniveauet, og derfor fremstår dette udstyrmæssigt fornemme værk som en række enkeltindlæg. Forfatterne udgør en højt estimeret skare af medlemmer af den internationale geografiske union, og artiklerne er hver for sig værd at læse. Den om Danmark er skrevet af Sven Illeris og baseres på Planstyrelsens rapporter om bymønstret. Bogen er et eksempel på spildte komparative muligheder, men er af interesse for regionalforskere.

Christian Wichmann Matthiessen

The expanding city: essays in honour of professor Jean Gottmann. Ed. by John Patten.

Academic Press, London 1983. XXXV, 417 s., ill. 24 cm. GBP 29.50.

Dette festskrift til professor Jean Gottmann indeholder 13 essays samlet under et meget bredt tema. Artiklerne rækker fra rene arkitekturbeskrivelser over urbanism-disciplinen til mere geografisk orienterede indlæg om byvækst og bystruktur. Fra geografisk hold fortjener især Jean Gottmanns artikel om de rumlige konsekvenser af teknologisk forandring og Peter Halls decentraliseringsdiskussion opmærksomhed, fordi begge demonstrerer vort fags teoretiske niveau og praktiske anvendelighed. Bogen er smukt udstyret og hører hjemme i videnskabelige biblioteker.

Christian Wichmann Matthiessen

Braja M. Das: Fundamentals of soil dynamics.

Elsevier, New York 1983. XII, 399 s., ill. 24 cm. NLG. 110.-.

Denne bog er blevet til ud fra forfatterens forelæsningsnoter til et kursus i soil dynamics for universitetsstuderende. Hovedvægten i bogen er lagt på matematiske beskrivelser af bølger og vibrationer i jordskorpen, fx i forbindelse med jordskælv. Da hovedparten af bogen er bygget op på matematiske ligninger, er den kun anbefalelsesværdig for læsere med et udpræget matematisk kendskab. Der er i bogen en del illustrationer til støtte for forståelsen af

teksten, og der er i den sidste del af kapitlerne referenceliste og opgaver. Vedr. opgaveløsningen savnes helt klart en facitliste i bogen, og en del af opgaverne indeholder amerikansk mål og vægt, hvilket er uhenigtsmæssigt for en dansker.

Henrik Breuning Madsen

B. Henderson-Sellers: Pollution of our atmosphere.

Hilger, Bristol 1984. XIII, 210 s., ill. 24 cm. Paperback: GBP 13.95. Hardback: GBP 30.-.

Igennem det sidste årti er der fremkommet en stigende bevidsthed omkring menneskets forurening af naturen. Henderson-Sellers bog omhandler den stigende forurening af atmosfæren, en forurening der især skyldes den stigende industrialisering. Bogen er blevet til på basis af en forelæsningsrække af forfatteren ved Salford Universitetet. Der gennemgås i en række kapitler både kilderne til luftforurening, målemetodik og effekten af luftforureningen på vegetation, dyr og mennesker. Bogen er særdeles aktuell og påpeger bl.a. for skandinaviske forhold den stigende surhed af nedbøren, der har så mærkbare økologiske konsekvenser for de svenske og norske søer.

Henrik Breuning Madsen

Wojciech Walczak: DANIA. Kongeriget Danmark.

Państwowe Wydawnictwo Naukowe Warszawa 1984. 428 s. ill. 21 cm, 360 zl.

Det er ikke mange informationer om Danmark i en bredere sammenhæng, som den almindelige polske læser har haft mulighed for at få, idet den eneste større bog om emnet hidtil har været Władysław Czapliński og Karol Górski: *Historia Danii* fra 1965, der er en 400 sider god gennemgang af hovedlinjerne i Danmarks historie men kun indtil 1945. Der er derfor ingen tvivl om, at Wojciech Walczaks nye bog om Danmarks geografi og samfundsforhold, der er udkommet i en serie monografier om en række lande, vil opfylde et betydeligt behov ikke mindst i betragtning af den store interesse, der fra gammel tid har været for Danmark i Polen. Forfatteren var indtil sin død i 1984 kort før bogens udgivelse professor i geografi ved universitetet i Wrocław og havde et stort forfatterskab bag sig med bøger om Finland, Øst- og Vesttyskland m.m. Han har flere gange været på studieophold i Danmark, Færøerne og på Grønland, hvor han fik et so-

lidt kendskab til sproget og den væsentligste faglitteratur. Resultatet er en god, præcis og objektiv behandling af Danmarks, Færøernes og Grønlands natur- og kulturgeografi med en fyldig introduktion til områdernes historie og politiske og administrative forhold. I betragtning af udgivellesstedet kunne man måske vente en kritisk vurdering af disse kapitalistiske samfunds udvikling og situation, men der er snarere tale om det modsatte: En begejstret skildring af såvel naturforholdene som de økonomiske og sociale vilkår. Walczak giver således på 30 sider en stærkt rosende omtale af Danmarks landbrug med fremhævelse af den høje produktivitet pr. beskæftiget og den store fleksibilitet med hensyn til produktionsomlægninger efter verdensmarkedets behov. Det nærmeste forfatteren kommer til en kritik, er en bemærkning om, at markerne kan lugte fælt når gyllen køres ud, og røgen fra halmfabriering synes at have generet ham. Men ordet forurening optræder slet ikke i den forbindelse, ligesom tvangsauktioner og afsætningsvanskeligheder synes at være undgået hans opmærksomhed.

I det hele taget må det nok siges, at bogen er objektiv og korrekt beskrivende og refererende, men der gøres ikke noget forsøg på at fremstille landenes problemer, og det er påfaldende, at et problem som arbejdsløsheden overhovedet ikke omtales, og at underskuddet på handelsbalancen nok registreres (s. 301) men ikke kommenteres. Det må dog indrømmes, at for en polsk læser kan de danske problemer måske nok synes bagatelagtige, og for Grønlands vedkommende gives der da også (s. 403) en fyldig redegørelse for både arbejdsløshed og alkoholisme.

Bogen er meget veldokumenteret og illustreret med statistiske oversigter, kort og diagrammer, og på forbillig måde gøres der i hvert enkelt tilfælde rede for forlæg og kilder, hvoraf Danmarks Natur, Trap og Statistisk Årbog naturligvis er fremherskende.

Det må endvidere bemærkes, at trykkeriet i Poznań har udført det kunststykke at fremstille og korrekt trykke de specielle danske bogstaver næsten uden fejl i ortografien af danske person- og stednavne. Her skal blot nævnes en enkelt morsom fejl, hvor forfatteren på side 50 gør propaganda for at polakkerne skal bruge betegnelsen Øresund i stedet for det traditionelle »Sund«, og forklarer navnet som værende afledt af møntenheden »øre« som et synonym for den rigdom, som de by-

mæssige agglomerationer på begge sider af Sundet har skabt gennem tiden.

Der er givetvis behov for en bog af denne karakter ikke alene i Polen men også ude i verden, og Walczaks bog er af en sådan lodighed, at den faktisk fortjente at blive oversat til engelsk.

Karl-Erik Frandsen

Tropical soils of Nigeria in engineering practice. Ed. by S. A. Ola.

Balkema, Rotterdam 1983. X, 326 s., ill. 24 cm. USD 25.-.

Denne bog giver gennem en række artikler af forskellige forfattere et indblik i Nigerias geologiske opbygning samt jordfysiske forhold, der især har betydning for ingeniørarbejder som fx vejbygning. Bogen er ind delt i 5 hovedafsnit. Det første beskriver Nigerias geologi og geomorfologi, medens det andet beskriver forskellige jordens geotekniske egenskaber. Det tredje hovedafsnit beskriver grundvandsforholdene i Nigeria samt erosionsfaren i forskellige regioner både m.h.t. vind og vand. De to sidste hovedafsnit beskriver gennem en række artikler forskellige forhold, der har betydning for især vejbyggeri. Bogen kan være et udmærket supplement for læsere, der skal arbejde med regionale studier i Nigeria.

Henrik Breuning Madsen

Developments and applications of geomorphology. Ed. by John E. Costa and P. Jay Fleisher.

Springer, Berlin 1984. XIV, 372 s., ill. 25 cm. DEM 118.-.

I elva kapitel, skrivna av specialister inom sina respektive områden, ger boken en god översikt av den nya geomorfologiens användningsmöjligheter – ibland tillsammans med ingenjörsvetenskap – för utvecklings- och planläggningsuppgifter i moderna samfund. I flera av kapitlen ingår »case studies«, vilka kan vara till vägledning vid problemlösning i likartade situationer. Varje kapitel är försett med en lista över litteratur inom ämnesområdet och boken avslutas av ett sakregister.

Harald Svensson

The urban and regional transformation of Britain. Ed. by J. B. Goddard and A. G. Champion.

Methuen, London 1983. XXII, 281 s., ill. 24 cm. GBP 7.95.

Bogen beskæftiger sig med nyere tendenser i Storbritanniens regionale udvikling. Den indeholder 10 artikler, som tilsammen belyser emnet. Der fokuseres på økonomiske

og sociale udviklingstendenser, og arbejdsmarkedet anses for at være den organisatoriske baggrund for forandringer. Hver af artiklerne repræsenterer selvstændige studier, og samordningen er ikke særlig udtalt. Alligevel gives et godt indtryk af problemstillingen, og Goddards indflydelse på det samlede værk fremtræder tydeligt, ligesom hans berømte projekt »Urban Change in Britain« er udgangspunktet for flertallet af artiklerne. Bogen vil finde anvendelse såvel ved forskning og studier af regional udvikling som ved geografiske studier af Storbritannien.

Christian Wichmann Matthiessen

Applied environmental geochemistry. Ed. by Iain Thornton.

Academic Press, London 1983. XIII, 501 s., ill. 24 cm. USD 70.-.

Der gives i denne bog, der indeholder bidrag fra 21 forskere, en værdifuld samlet multidisciplinær fremstilling af de geochemiske faktorer, der påvirker kilderne, spredningen og ophobningen af elementer i miljøet. Elementer der har en mulig effekt på helbred og sygdomme i planter samt hos dyr og mennesker. Skønt hovedvægten er lagt på det praktiske anvendelsesaspekt, forsøger bogen ligeledes at påpege og bidrage til en bedre forståelse af fundamentale principper og processer af biologisk – kemisk natur, der styrer elementernes rolle i miljøet.

Bjarne Holm Jakobsen

Eberhard Czaya: Rivers of the world.

Cambridge University Press, Cambridge 1983. 248 s., ill. 25 cm. GBP 12,50.

Bogen giver en populær fremstilling af floden som naturfænomen, både som et led i den hydrologiske cyklus og som formdannende element. Gennem et omfattende verdensomspændende eksempelmateriale præsenteres forskellige flodtyper. Både flodens landskabsmæssige rolle, men også menneskets brug af floden gennem historien bliver gennemgået ledsaget af et rigt holdigt og illustrativt figurmateriale.

Bjarne Hom Jakobsen

An historical geography of Scotland. Ed. by G. Whittington, I. D. Whyte.

Academic Press, London 1983. VIII, 282 s., ill. 23 cm. GBP 79.80.

Skal man dømme efter litteraturudbruddet, er der i Skotland en lidenskabelig interesse for landets historie. Det kan derfor undre, at den historiske geografi, eksempelvis i forhold til England, er så relativt

sent udviklet. Nærtværende bog er ikke, og gør heller ikke krav på at være, nogen komplet fremstilling. Der er huller. Men forfatterne, elleve i antal, har haft den fornuftige ambition, at undgå den gamle tendens at fokusere meget stærkt på landbrug og rural bebyggelse. Desuden vil de, ifølge forordet, undgå at søge det sær-skotske med snævert nationalistisk syn. Der er da heller ikke megen sækkepibemusik i bogen, men som regel et fornuftigt materialistisk – i filosofisk forstand – syn på tingene.

Den skotske nation er et blandet folkefærd. Picters, Bretoner, Angler, scoter, og skandinaver. Picterne, som er et romersk øgenavn for alle de barbariske stammer, som de havde vundet over, er de oprindelige. Men her gives der en ny fortolkning på andre folkeslags erobring af landet, end den hidtil gængse. Det påvises, at scoterne, der kom fra Irland og vikingerne fra Skandinavien slet ikke kom plyndrende med blodøksen forrest, men at de nådisgst fik lov til at bosætte sig på den ringeste eller ubenyttede jord. Det er også nyt, at den arealklasse i landbrugssystemet betegnes outfield, her tolkes som en relativ sen udvikling, efter den Sorte død. Tidligere var den henlagt mere ubestemt til the Dark Age.

Udviklingen af Skotlands industri og bysystem efter den industrielle revolution, er en fascinerende historie, men artikelopdelingen i bogen fører til en del gentagelser, samt en fraktionering, som bevirker at visse betyngningsfulde »bølger« i den historiske geografi udviskes. Hvert kapitel følges af en god litraturliste, men figurmaterialet er ret ujævnt fordelt.

Rolf Guttesen

W. H. Parker: The Soviet Union. 2. ed.

Longman, London 1983. 207 s., ill. 21 cm. GBP 6.95.

I serien om »The Worlds Landscapes« foreligger nu bogen om Sovietunionen. Efter indledende kapitler om natur- og kulturlandskabernes dannelse og historie følger bogens hoveddel. Den udgøres af fem kapitler, der strengt følger landets naturzoneopdeling: tundra, taiga, steppe, den aride zone og til sidst bjergbæltet. I disse kapitler lægges hovedvægten på at beskrive sammenhængen mellem morfologi, jordbund, vand, klima og vegetationen. Beskrivelserne af naturlandskaberne følges op af en mere summarisk oversigt over kulturlandskabet med ressourcer, produktion og bebyggelse.